
Prof. dr hab. inż. Piotr P. Wieczorek
e-mail: Piotr.Wieczorek@uni.opole.pl

Recenzja pracy habilitacyjnej

**„Konformacje chiralnych poliaromatycznych związków organicznych o zróżnicowanej
zawadzie sterycznej”**

oraz osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych

Dr. Jakuba Grajewskiego

z Wydziału Chemii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu

Informacje ogólne o Kandydacie

Pan dr Jakub Marcin Grajewski ukończył studia magisterskie na Wydziale Chemii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w 2000 roku na kierunku Chemia, broniąc pracę magisterską zatytułowaną „*Synteza nukleozydów pirymidynowych deuterowanych w pozycji 5*”, której promotorem był prof. dr hab. Wiesław Antkowiak. Po ukończeniu studiów, w latach 2000 – 2005 był słuchaczem studium doktoranckiego Wydziału Chemii UAM. W tej samej jednostce w 2005 roku obronił pracę doktorską zatytułowaną „*Nowe zastosowanie spektroskopii dichroizmu kołowego w badaniach stereochemicznych*”, której promotorem był prof. dr hab. Jacek Gawroński. Po uzyskaniu stopnia doktora, od 2005 roku do chwili obecnej pracuje na tym Wydziale na etacie adiunkta. W międzyczasie odbył dwuletni staż podoktorski w Uniwersytecie w Münster, w grupie prof. Güntera Haufe (2007-2009).

Zainteresowania naukowe dr. Grajewskiego dotyczą syntezy i badania właściwości związków chiralnych. Jest to bardzo ważna grupa związków organicznych ze względu na fakt, iż znajdują one zastosowanie zarówno w chemii, w tym chemii supramolekularnej, jak i w medycynie do selektywnego transportu jonów, czy uwalniania singletowego tlenu pod wpływem promieniowania UV.

Na dotychczasowy dorobek naukowy Habilitanta składają się trzydzieści trzy publikacje indeksowane (według bazy Scopus z dnia 25.01.2025), w tym sześć przed uzyskaniem stopnia

---

doktora oraz dwa patenty międzynarodowe (WO Patent 2016198143A1 i EP Patent EP 3 307 848 B1) uzyskane na podstawie badań w ramach stażu podoktorskiego w ramach współpracy z firmą Merck KGaA, Darmstadt. Wszystkie prace zostały opublikowane w czasopiśmie o wysokiej renomie międzynarodowej. Natomiast podstawę dorobku habilitacyjnego stanowi 9 publikacji, w tym dwie prace przeglądowe o sumaryczny współczynniku wpływu wynoszącym 34,804 według wartości IF w 2023 roku, co daje wysoką, jak na chemię organiczną wartość tego współczynnika 3,867 na jedną pracę. Łączna liczba cytowań wszystkich prac, bez autocytowań, wynosi 293, a indeks Hirscha 12, według bazy Scopus z tego samego dnia. Całkowity dorobek naukowy Kandydata do stopnia doktora habilitowanego uzupełnia 6 prezentacji na konferencjach międzynarodowych i krajowych, w tym dwie prezentacje ustne. Dotychczas Habilitant nie był kierownikiem żadnego projektu badawczego, a tylko wykonawcą w 5 projektach i głównym wykonawcą w grantie firmy Merck.

Ponadto był recenzentem 20 manuskryptów opublikowanych w czasopiśmie o cyrkulacji międzynarodowej.

Moim zdaniem dotychczasowy przebieg kariery naukowej Habilitanta, uwzględniając uzyskane stopnie naukowe, ścieżki zatrudnienia, był właściwy. Pewnym niedociągnięciem jest natomiast brak uzyskania grantu i kierowania takim projektem. Pomimo tego na uwagę zasługuje Jego współpraca międzynarodowa z firmą Merck, czego efektem i dowodem są uzyskane dwa patenty międzynarodowe. Na podstawie wymienionych wyżej informacji, a przede wszystkim liczby i jakości publikacji, a także uzyskanych patentów będących efektem współpracy międzynarodowej, wysoko oceniam Jego dorobek naukowy.

Ocena pracy habilitacyjnej

Na przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe będące podstawą przewodu habilitacyjnego dr. Jakuba Grajewskiego składa się cykl 9 prac, w tym dwóch przeglądowych, opublikowanych w latach 2014-2022 w czasopiśmie o cyrkulacji międzynarodowej. Zestaw ten stanowi zwartą i logiczną całość i spełnia wymagania stawiane pracom habilitacyjnym. Jedną z prac tego zestawu (praca przeglądowa) to praca monoautorska, natomiast pozostałe to prace wieloautorskie, ale wkład Habilitanta jest w nich znaczący. Ponadto w przedstawionej

---

dokumentacji znajdują się również oświadczenia współautorów, w których zawarte są stwierdzenia dotyczące podziału zadań w poszczególnych pracach. Z oświadczeń tych wynika, że w większości prac udział Habilitanta polegał na określeniu tematyki i koncepcji badań, ich realizacji, interpretacji otrzymanych wyników, a także w przygotowaniu tekstów prac oraz ich ostatecznej wersji. Potwierdzeniem tego jest fakt, iż w czterech z nich jest pierwszym autorem, a w pięciu autorem korespondencyjnym.

Synteza i badania właściwości związków chiralnych to ważny zakres chemii organicznej. Związki te bowiem znajdują szerokie zastosowanie zarówno w chemii, jak i medycynie. Stosowane są one bowiem jako użyteczne materiały z zakresu chemii supramolekularnej, czy jako sondy chromoforowe. Natomiast w medycynie mogą służyć do selektywnego transportu jonów, lub uwalniania singletowego tlenu pod wpływem promieniowania UV. Z tego powodu zrozumiałym jest fakt, iż celem badań przedstawionej rozprawy było określenie preferencji konformacyjnych chiralnych, modelowych związków organicznych o zróżnicowanej zawadzie sterycznej, zawierających chromofory aromatyczne. Do badań dotyczących konformacji tych związków wybrał dwie strukturalnie różne grupy związków, acykliczne i makrocykliczne zawierające wiele pierścieni aromatycznych. Obecność fragmentów π -elektronowych w tych związkach umożliwia bowiem badanie ich konformacji za pomocą dichroizmu kołowego (CD).

Rozpoczynając realizację założonego celu Habilitant zsyntezował kilkanaście sztywnych konformacyjnie pochodnych chiralnych cyklicznych 1,2-dioli i 1,2-diaminzwierających podstawniki difenylo- i trifenylo- i określił ich strukturę za pomocą analizy spektroskopowej. Scharakteryzował ich cechy strukturalne, zmierzył widma ECD i porównał je z widmami obliczonymi metodami TD-DFT. Dla tritylowej pochodnej (*R*)-*N*-metylo- α -metylobenzyloaminy zbadał jej strukturę krystaliczną za pomocą promieni rentgenowskich i określił konformacje. Natomiast do ustalenia struktury konformerów tego związku zastosowano obliczenia teoretyczne na poziomie DFT użyciem funkcjonału B3LYP i odpowiedniej bazy. Obliczono również widma ECD dla wszystkich analizowanych konformerów. Ponieważ nie zawsze możliwe jest wprowadzenie tritylu do

---

szkieletu cząsteczki zaproponował, jako alternatywę, pochodne mono- i dibenzhydrylowe. Jako związki modelowe wybrał pochodne kwasu (*R,R*)-winowego. Zsyntezował 12 takich pochodnych, których struktury w roztworze określił za pomocą NMR i ECD wspartych obliczeniami DFT. Ponadto wykazał, że w kryształach badanych pochodnych benzhydrylowych preferencje konformacyjne są podobne do opisanych w literaturze preferencji estrów i amidów tego kwasu.

Kolejną grupą badanych związków były chiralne, poliaromatyczne pochodne makrocykliczne (prace H4, H5, H6 i H7). W związkach tego typu mniejsze pierścienie mogą być połączone bezpośrednio lub za pomocą łączników o różnym stopniu zawady sterycznej i tym samym swobody konformacyjnej. Takim przykładem są makrocykle zawierające w strukturze pierścienia ugrupowania *spiro*. Z analizy struktur tych związków wynika, że chiralność cząsteczek organicznych, w których atom węgla jest podstawiony czterema konstytucyjnie identycznymi grupami, może być osiągnięta poprzez różnicowanie konformacyjne. Zsyntezował On takie makrocykle w reakcjach aromatycznych dialdehydów i diamin. Stwierdził, że makrocykliczna struktura tych związków stabilizuje grupy nadtlenkowe, co jest szczególnie ważne w kontekście licznych acyklicznych nadtlenków stosowanych w fototerapii nowotworowej. Określił strukturę i konformację tych związków w roztworze za pomocą NMR i CD, wspomagając te badania obliczeniami teoretycznymi, a także mechanizm wbudowywania się tego ugrupowania w strukturę makrocykla. Do określenia struktury otrzymanych kryształów tych związków zastosował rentgenografię strukturalną.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż szczegółowo opisał i podsumował zagadnienia dotyczące różnorodności strukturalnej wybranych makrocykli. Możliwość przewidywania otrzymania, na podstawie predyspozycji przestrzennej substratów, związków o odpowiedniej strukturze co opisał pracy przeglądowej (praca H8). Natomiast sposoby i strategie syntezy makrocykli z atomami azotu w pierścieniu makrocyklicznym w kolejnej pracy przeglądowej (praca H9).

Oceniając wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny, za najcenniejsze należy uznać:

- opracowanie sposobu syntezy i określenie konformacji cyklicznych 1,2-diamin i 1,2-dioli podstawionych grupami tritylowymi;

- wykazanie, że chromofor benzhydrylowy może zastępować chromofor tritylowy w sondach stereochemicznych:

- zaproponowanie określania chiralności związków *spiro* o czterech identycznych podstawnikach oraz określenie mechanizmu wbudowywania się ich w strukturę chiralnego makrocykla;

- synteza i określenie trwałości, reaktywności i struktury chiralnych makrocykli zawierających grupy *endo*-nadtlenkowe;

- opracowanie ciekawych i użytecznych artykułów przeglądowych dotyczących syntezy, badania struktury i zastosowania makrocykli zawierających watomy azotu w strukturze.

Podsumowując tę część recenzji należy stwierdzić, iż przedstawiony przez dr. Jakuba Marcina Grajewskiego dorobek stanowiący podstawę przewodu habilitacyjnego jest przykładem ciekawej i nowatorskiej pracy z zakresu opracowania sposobów syntezy i badania struktury, a szczególnie konformacji, chiralnych poliaromatycznych związków zawierających zawady steryczne, mających zastosowanie w chemii i medycynie. Moim zdaniem spełnia on kryteria stawiane rozprawom habilitacyjnym.

Ocena działalności dydaktycznej i organizacyjnej Kandydata

Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski dr. J. Grajewskiego jest odpowiedni. Oprócz prowadzenia wszystkich typów zajęć dydaktycznych był On bowiem współorganizatorem wizyt młodzieży szkolnej na Wydziale Chemii UAM oraz corocznych wydarzeń „Dni Otwarte” i „Noc Naukowców”. Ma również znaczące osiągnięcia w zakresie kształcenia młodej kadry naukowej. Oprócz prowadzenia zajęć ze studentami, był bowiem promotorem pomocniczym pracy doktorskiej mgr. Mikołaja Zgorzelaka oraz opiekunem 7 prac magisterskich i 6 prac licencjackich. Przewodniczył również wielu komisjom w egzaminach licencjackich i magisterskich. Ponadto przygotowywał obciążenia dydaktyczne dla pracowników Zakładu Dydaktyki Chemii Organicznej i Bioorganicznej. Na uwagę zasługuje również jego dorobek w zakresie publikacji dydaktycznych, na który oprócz współautorstwa

---

7 rozdziałów w książkach składa się również praca w zespołach tłumaczy 6 ważnych podręczników z różnych działów chemii.

Jeżeli chodzi o dorobek organizacyjny Kandydata, to moim zdaniem jest on znaczący. Wprawdzie nie kierował żadnym projektem badawczym, lecz brał i bierze udział w pracach wielu gremiów uczelnianych i wydziałowych. Od 2014 roku jest Kierownikiem Zespołu Dydaktycznego Chemii Organicznej i Bioorganicznej, a aktualnie pełni funkcję Prodziekana Wydziału Chemii UAM do spraw studenckich.

Za swoją działalność Habilitant otrzymał wiele nagród zespołowych JM Rektora UAM, a także Dyplom uznania za wkład pracy na rzecz PTChem.

Wniosek końcowy

Na podstawie wnikliwej analizy przedłożonego jednotematycznego cyklu publikacji będącego podstawą przewodu habilitacyjnego zatytułowanego „**Konformacje chiralnych poliaromatycznych związków organicznych o zróżnicowanej zawadzie sterycznej**” oraz osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych **stwierdzam, że Pan dr. Jakub Marcin Grajewski spełnia zarówno zwyczajowe jak i ustawowe wymagania stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk chemicznych określone w art. 219 ust. 1 Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” z dnia 20 lipca 2018r.** Na tej podstawie stawiam wniosek o nadanie dr. Jakubowi Marcinowi Grajewskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk chemicznych.

Opole, 31 stycznia 2025 r.

